

TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'LIDA DAVLAT TOMONIDAN AMALGA OSHIRILADIGAN LOYIHALAR

Ulmasov Muhriddin Bobir o'g'li

Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar instituti

Yurisprudensiya yo'nalishi 2-kurs talabasi

ulmasovmuhriddin426@gmail.com

+998940000313

Annotatsiya: *Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida tadbirkorlikni rivojlantirish maqsadida davlat tomonidan amalga oshirilayotgan loyiha va dasturlar tahlil qilinadi. Kichik va o'rta biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash, tadbirkorlik muhitini yengillashtirish, litsenziyalash tizimini soddalashtirish, xotin-qizlar va yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish, shuningdek eksportni rag'batlantirish bo'yicha ustuvor yo'nalishlar ko'rib chiqiladi. Maqolada 2026-yilga mo'ljallangan islohotlar dasturi va tegishli me'yoriy-huquqiy hujjatlar asosida amaliy tahlil keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *tadbirkorlik, davlat qo'llab-quvvatlash dasturlari, kichik va o'rta biznes, imtiyozli kreditlar, litsenziyalash, mahalla iqtisodiyoti, eksport, investitsiya muhiti.*

1. Kirish

Bozor munosabatlariga asoslangan iqtisodiyotni rivojlantirishning muhim omillaridan biri — tadbirkorlik faoliyatini har tomonlama qo'llab-quvvatlash va unga qulay huquqiy-iqtisodiy sharoit yaratishdir. O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan tub islohotlarning markazida aynan xususiy tashabbusni rivojlantirish, kichik va o'rta biznesni kengaytirish hamda yangi ish o'rinlari yaratish masalalari turibdi. Davlat tomonidan ishlab chiqilgan ko'plab dasturlar va loyihalar aholi bandligini ta'minlash, kambag'allikni qisqartirish va mintaqalar iqtisodiy salohiyatini oshirishga qaratilgan.

So‘nggi yillarda tadbirkorlikni rivojlantirish siyosati yangi bosqichga ko‘tarilib, u nafaqat moliyaviy qo‘llab-quvvatlash, balki institutsional islohotlar, raqamlashtirish va byurokratik to‘siqlarni bartaraf etish orqali ham amalga oshirilmoqda. Mazkur maqolada davlat tomonidan tadbirkorlikni rivojlantirish yo‘lida amalga oshirilayotgan asosiy loyiha va dasturlar tizimli tarzda tahlil qilinadi.

2. Kichik va o‘rta biznesni moliyaviy qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha davlat loyihalari

Davlat rahbari tomonidan Oliy Majlisga yo‘llangan Murojaatnomada 2026-yilda tadbirkorlik infratuzilmasi loyihalariga o‘n trilliondan ortiq so‘m mablag‘ ajratilishi, kichik va o‘rta biznesni rivojlantirish uchun esa yuz qirq trillion so‘m miqdorida resurs yo‘naltirilishi belgilangan. Bu mablag‘larning katta qismi imtiyozli kreditlar, subsidiyalar va tadbirkorlik infratuzilmasini yaratish orqali amalga oshiriladi, bu esa xususiy sektor uchun moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatini sezilarli darajada kengaytiradi.

Alohida ahamiyatga molik loyihalardan biri — “Mahallada sanoat va xizmat” dasturi bo‘lib, uning doirasida o‘n mingdan ortiq ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish loyihasini ishga tushirish uchun besh trillion so‘m miqdorida kredit mablag‘lari ajratilishi rejalashtirilgan. Bu loyiha mahalliy darajada ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, aholini o‘z turar joyiga yaqin joyda ish bilan ta‘minlash hamda mahalliy xomashyo va resurslardan samarali foydalanishni maqsad qilgan.

Shuningdek, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasi past bo‘lgan, “og‘ir” toifadagi hududlarda oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlari doirasida kreditlar pasaytirilgan, yillik o‘n ikki foizlik imtiyozli stavkada ajratilishi belgilangan. Bunday hududiy differensiyalashgan yondashuv mintaqalar o‘rtasidagi ijtimoiy-iqtisodiy tafovutlarni qisqartirishga xizmat qiladi.

3. Tadbirkorlik muhitini yengillashtirish bo‘yicha institutsional islohotlar

Tadbirkorlikni rivojlantirishning muhim yo‘nalishlaridan biri — normativ-huquqiy to‘siqlarni bartaraf etish va ma‘muriy tartib-taomillarni soddalashtirishdir. Xususan, litsenziyalash va ruxsat berish tartib-taomillari sohasida huquqbuzarlik sodir etgan yuridik shaxslarga nisbatan jarima qo‘llashda ularning mansabdor shaxslarini alohida ma‘muriy javobgarlikka tortish tartibi bekor qilinmoqda, bu esa tadbirkorlar uchun ortiqcha ma‘muriy bosimni kamaytiradi.

Bundan tashqari, “Litsenziya” axborot tizimida ixtiyoriy dastlabki baholash xizmati joriy etilib, uning doirasida bino, inshoot, asbob-uskuna va xodimlar to‘g‘risidagi ma‘lumotlar hamda litsenziya olish talablariga muvofiqlik oldindan, qisqa muddatda o‘rganib chiqiladi. Bu esa tadbirkorlarga litsenziya olish jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan xatolarni oldindan bartaraf etish imkonini beradi.

Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy sektor uchun keng yo‘l ochish maqsadida bir qator faoliyat turlari bo‘yicha davlat monopoliyalari bosqichma-bosqich tugatilmoqda hamda tegishli eksklyuziv huquqlar bekor qilinmoqda. Bunday chora-tadbirlar raqobat muhitini kengaytirish va xususiy investorlar uchun yangi bozor segmentlarini ochib berishga xizmat qiladi.

4. Xotin-qizlar va yoshlar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlash dasturlari

Davlat siyosatining muhim ustuvor yo‘nalishlaridan biri — ijtimoiy jihatdan zaif va faollikni oshirish zarur bo‘lgan toifalar, xususan xotin-qizlar va yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishdir. 2026-yilda kichik va o‘rta biznesga ajratiladigan yuz qirq trillion so‘mlik resursning qariyb o‘ttiz uch foizga yaqini, ya‘ni qirq uch trillion so‘mi aynan xotin-qizlar va yoshlar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlashga yo‘naltirilishi belgilangan. Bu mablag‘lar yosh tadbirkorlarning startup loyihalarini moliyalashtirish, ayollarning oilaviy biznesini kengaytirish hamda ularni kasb-hunarga o‘rgatish tizimini rivojlantirishga qaratilgan.

Bunday maqsadli dasturlar nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy vazifani ham bajaradi — ular mahallalarda bandlikni ta‘minlash, ayollar va yoshlarning iqtisodiy mustaqilligini oshirish hamda ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

5. Eksportni rag‘batlantirish va yangi qo‘llab-quvvatlash modellari

Zamonaviy davlat siyosatida tadbirkorlarni qo‘llab-quvvatlashning yangi, samaradorlikka yo‘naltirilgan modellari joriy etilmoqda. Xususan, imtiyozli kreditlarni ajratishda natijaga bog‘langan subsidiya modeli qo‘llanilishi, eksport qiluvchi korxonalar uchun esa “Export-as-a-service”, ya’ni eksport xizmati modeli joriy etilishi rejalashtirilgan. Ushbu model doirasida logistika, bojxona rasmiylashtiruvi, sertifikatlash, marketing va to‘lov-hisob-kitob masalalari yagona operator orqali kompleks xizmat sifatida taqdim etiladi, bu esa eksportyor korxonalar uchun xalqaro bozorlarga chiqish xarajatlari va vaqtini sezilarli darajada qisqartiradi.

Bunday yondashuv davlat qo‘llab-quvvatlashini “hujjat qabul qilish”dan “aniq natijaga erishish” tamoyiliga o‘tkazish strategiyasining bir qismi bo‘lib, har bir dastur bo‘yicha aniq ijro ko‘rsatkichlari (KPI) va mas’ul rahbarlar belgilanishi bilan ajralib turadi.

6. Xulosa

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekiston Respublikasida tadbirkorlikni rivojlantirish yo‘lida davlat tomonidan amalga oshirilayotgan loyihalar keng qamrovli va ko‘p qirrali xarakterga ega. Ular moliyaviy qo‘llab-quvvatlash (imtiyozli kreditlar, subsidiyalar, “Mahallada sanoat va xizmat” kabi maqsadli dasturlar), institutsional islohotlar (litsenziyalashni soddalashtirish, monopoliyalarni tugatish), ijtimoiy yo‘naltirilgan dasturlar (xotin-qizlar va yoshlar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlash) hamda eksportni rag‘batlantirishning zamonaviy modellarini o‘z ichiga oladi.

Bunday kompleks yondashuv xususiy sektorning milliy iqtisodiyotdagi ulushini oshirish, yangi ish o‘rinlari yaratish va aholi turmush darajasini yaxshilashga xizmat qiladi. Kelgusida davlat qo‘llab-quvvatlash dasturlarining samaradorligini yanada oshirish, ularni raqamlashtirish va natijalarni aniq ko‘rsatkichlar asosida baholash tizimini takomillashtirish muhim vazifalardan biri bo‘lib qolmoqda.

Shuningdek, davlat dasturlarining ijrosini mahalliy darajada, ya'ni har bir tuman va mahalla kesimida monitoring qilish, tadbirkorlarga ko'rsatiladigan yordamni "hujjat asosida emas, natija asosida" baholash tamoyilini kengroq joriy etish zarur. Bu, o'z navbatida, davlat resurslaridan foydalanish samaradorligini oshiradi va tadbirkorlik subyektlarining davlat bilan hamkorlikka bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi. Yakun sifatida ta'kidlash joizki, tadbirkorlikni rivojlantirish yo'lidagi davlat loyihalari nafaqat iqtisodiy o'sish, balki ijtimoiy barqarorlik va aholi farovonligini ta'minlashning muhim vositasi sifatida xizmat qilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlisga Murojaatnomasi, 2026-yil.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-21-son Farmoni, 16.02.2026-y. "Mamlakat taraqqiyotining 2030-yilgacha mo'ljallangan ustuvor yo'nalishlari doirasida islohotlarni izchil davom ettirish to'g'risida".
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-49-son Qarori, 05.02.2026-y.
4. "2026-yil uchun O'zbekiston Respublikasining Davlat budjeti to'g'risida"gi Qonun, O'RQ-1105-son, 25.12.2025-y.
5. "O'zbekiston — 2030" strategiyasi hujjatlari va 2026-yilga mo'ljallangan islohotlar dasturi materiallari, president.uz rasmiy sayti.